

Framtidens lärarutbildning

Utveckling av språktest och språkin introduktion

Författare Britt-Marie Edenvik
2022-05-05

Framtidens lärarutbildnings rapportsamling

Följande rapport är publicerad i rapportsamlingen för Framtidens lärarutbildning. Rapportsamlingen består av förstudier till Framtidens lärarutbildning från 2017 samt delrapporter från pågående eller avslutade uppdrag och delprojekt.

Framtidens lärarutbildning är en strategisk satsning vid Örebro universitet med syfte att utveckla en lärarutbildning av hög kvalitet som svarar mot såväl nuvarande som framtida behov. Visionen är att skapa en utmanande lärarutbildning i stimulerande lärmiljöer som lockar motiverade studenter. Framtidens lärarutbildning omfattar alla lärarutbildningsprogram som ges vid Örebro universitet och drivs i form av delprojekt som alla relaterar till ett eller flera av projektets övergripande mål, att

- Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning med god integration mellan teori och praktik.
- Lärarutbildningen har ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan.
- Lärarutbildningen är en sammanhållen utbildning vars studiegångar, lärandemål och bedömningar stärker utbildningens progression och kollegiala sammanhållning.
- Lärarutbildningen har en stark vetenskaplig grund där praktknära forskning är en central del.

Projektets mål är i huvudsak formulerade utifrån de förstudier som genomfördes vid Örebro universitet under 2017. Förstudierna lägger stor vikt vid att lärarutbildningen ska uppfattas som en sammanhållen utbildning med en tydlig och gemensam vision där studenterna tidigt erbjuds en yrkesidentitet och ett kollegialt sammanhang. De visar därtill på behovet av en tydlig ledning av lärarutbildningen och en utökad regional samverkan. Målen har även formulerats utifrån nationella utredningar och rapporter om förskola, skola och lärarutbildning.

Sammanfattning

Vid Örebro universitet har det getts möjlighet för utländska lärare att läsa till en svensk lärarexamen inom ramen för *Utländska lärares vidareutbildning* (ULV) och därmed kunna få svensk lärarlegitimation. Oavsett läroinriktning har ett språkstöd anordnats. Detta har sedan ht 2019 genomförts i samarbete med ämnet svenska/svenska som andraspråk. Det har visat sig finnas ett stort behov av språkstöd för akademiska studier. Många studenter har svårigheter att nå godkänt på de kurser som ingår i läroprogrammen. Det finns också ett flertal studenter som avbryter sina studier trots att de har godkänt betyg inom Svenska 3/Svenska som andraspråk 3/TISUS eller motsvarande. Inom lärarutbildningen vid Örebro universitet har diskussioner förts om att utarbeta ett språkstest och en språkintröduktion. Antalet sökande till Utländska lärares vidareutbildning (ULV) varierar från år till år, så för att kunna erbjuda en sådan språkintröduktion behövs ett större underlag än studenter till Utländska lärares vidareutbildning (ULV). Kontakter har därför tagits med andra professionsutbildningar vid Örebro universitet.

Utveckling av ett språkstest och en språkintröduktion startade vt 2021 inom Framtidens lärarutbildning (FLUT). Syftet var är att utveckla ett språkstest inom svenska som andraspråk vars resultat skulle visa på de språkkunskaper som krävs för akademiska studier. Likaså var syftet att utveckla en språkintröduktion (30 hp) med studier inom svenska som andraspråk som står i relation till de språkkunskaper som krävs för akademiska studier och yrkesarbete inom de professioner som deltar i språkstest och språkintröduktionen (30 hp).

Utveckling av språkstest och språkintröduktion har framförallt genomförts i samarbete mellan företrädare för ämnet svenska/svenska som andraspråk och Utländska lärares vidareutbildning (ULV). Samverkan har också skett med läroutbildningen vid Örebro universitet som är intresserad av ett samarbete när det gäller språkstest och eventuella språkkurser inom svenska som andraspråk.

En spårkdiagnos har tagits fram för att användas i ett pilotprojekt inom Utländska läraresutbildning (ULV) inför ht 2022. Utifrån resultaten av denna spårkdiagnos planeras ett språkstöd i form av workshoppar. Ett studiestöd i form av seminarier planeras liksom föreläsningsseminarier i anslutning till föreläsningar.

Under arbetet med utvecklingen av språkstest och språkintröduktion har det framkommit att en språkintröduktion (30 hp) vid Örebro universitet inte skulle vara genomförbar och inte heller uppfylla det syfte som som en sådan kurs är avsedd att ha, utveckling av språkkompetens för akademiska studier och yrkesarbete inom de olika professionerna. Utifrån samtal mellan de deltagande i utvecklingsprojektet, så framkom förslag om att ta reda på om möjligheten för en språkkurs, motsvarande en språkintröduktion, kan ges som fristående kurs och på kvällstid, och som deltidsstudier, vid Örebro universitet. Ett förslag på en sådan fristående språkkurs kommer att tas fram liksom en förfrågan om detta till Örebro universitet.

Innehåll

1. Bakgrund	Fel! Bokmärket är inte definierat.
2. Syfte och mål	2
3. Metod och genomförande	2
4. Resultat	3
5. Slutsatser och fortsatt arbete	3

1. Bakgrund

Örebro universitet har sedan 2007, i samarbete med andra lärosäten¹, gett möjlighet för utländska lärare att läsa till en svensk lärarexamen inom ramen för *Utländska lärares vidareutbildning* (ULV)² och därmed kunna få svensk lärarlegitimation. Det har under åren varit ett begränsat antal studenter, men fr.o.m. ht 2019 ökade antalet sökande väsentligt.

Inom den första kursen, Utbildningsvetenskaplig kärna I (UVK I), som alla oavsett läroinriktning läser, har ett språkstöd anordnats. Detta har sedan ht 2019 genomförts i samarbete med ämnet svenska/svenska som andraspråk. Det har visat sig finnas ett stort behov av språkstöd för akademiska studier. Goda språkkunskaper är nödvändiga för arbetet som forskollärare och lärare. Detta har visat sig inte minst vid den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) i förskolor och skolor. Inom Utländska lärares vidareutbildning (ULV) görs sammanställning av studenternas studieplaner³, genomförda kurser och ej godkända kurser/rester⁴. Det har visat sig att många studenter har svårigheter att nå godkänt på de kurser som ingår i läroprogrammen. Det finns också ett flertal studenter som avbryter sina studier. Språksvårigheterna kan variera mycket trots att kravet för att läsa inom Utländska lärares vidareutbildning (ULV) är godkänt betyg inom Svenska 3/Svenska som andraspråk 3/TISUS eller motsvarande.

Vid de lärosäten som ger möjlighet till Utländska lärares vidareutbildning (ULV) är erfarenheterna av språksvårigheter för utländska lärare desamma som vid Örebro universitet. Det finns ett nationellt nätverk inom Utländska lärares vidareutbildning (ULV) som möts regelbundet och där erfarenheter och utveckling av vidareutbildningen diskuteras. Vid Stockholms och Göteborgs universitet erbjuds inom Utländska lärares vidareutbildning en språkinträdning, 30 hp, under en termin. Denna föregås av ett språktest. Vid Göteborgs universitet ges språkinträdning i samarbete mellan Utländska lärares vidareutbildning (ULV) och kompletterande utbildningar inom Sjuksköterskeutbildningen, Apotekarutbildningen och Läkarutbildningen.

Inom Utländska lärares vidareutbildning (ULV) vid Örebro universitet har diskussioner förts om att utarbeta en liknande språkinträdning. Antalet sökande till Utländska lärares vidareutbildning (ULV) varierar från år till år, så för att kunna erbjuda en sådan språkinträdning behövs ett större underlag än studenter till Utländska lärares vidareutbildning (ULV). Under vt 2021 togs kontakter med andra professionsutbildningar vid Örebro universitet; Läkarutbildningen, Sjuksköterskeutbildningen och Socionomutbildningen. Svaret var positivt om att gå vidare med utveckling av både språktest och språkinträdning.

Kontakter har tagits och möten hållits med Stockholms universitet under vt 2021 om både uppläggning, innehåll och finansiering av språktest och språktermin, likaså med Göteborgs universitet om uppläggning och samarbete med andra professionsutbildningar. Samtal har förts

¹ Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Malmö universitet, Umeå universitet.

² För mer information om ULV vid Örebro universitet se <https://www.oru.se/utbildning/lararutbildning/vara-utbildningar/ulv/>

³ Studieplanen kan omfatta alltifrån enstaka kurs till max 120 hp inom ULV, Utbildningsdepartementets förordning 2008:1101. Genom en förändring i förordning 2008:1101 från 1 januari 2019 ges möjlighet att läsa ytterligare 30 hp för språkinträdning.

⁴ Sammanställning finns att tillgå från Utländska lärares vidareutbildning, ulv.oru@oru.se

med läkarutbildningen vid Örebro universitet under vt 2022 om fortsatt samarbete kring språktest och språkkurser inom ämnet svenska/svenska som andraspråk. Socionomutbildningen och sjuksköterskeutbildningen beslutade att avvakta.

2. Syfte och mål

Syftet med utvecklingsarbetet *Utveckling av språktest och språkin introduktion*, var att utveckla ett språktest inom svenska som andraspråk vars resultat visar på de språkkunskaper som krävs för akademiska studier. Likaså var syftet att utveckla en språkin introduktion (30 hp) med studier inom svenska som andraspråk som står i relation till de språkkunskaper som krävs för akademiska studier och yrkesarbete inom de professioner som deltar i språktest och språkin introduktionen (30 hp).

Utvecklingsarbetet svarar mot följande mål och därtill kopplade effektmål för Framtidens lärarutbildning (FLUT):

MÅL B: Lärarutbildningen bedrivs i stimulerande lärmiljöer och har ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Effektmål B1: Lärarutbildningen har en ändamålsenlig organisation med väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete.

Kommentar: Utvecklingsarbetet anknyter främst till ”väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete”.

Effektmål B2: Lärarutbildningens systematiska kvalitetsarbete beaktar förändringar i omvärlden.

Kommentar: Utvecklingsarbetet är en del i ovanstående kvalitetsarbete främst genom att beakta det ökande antalet utländska lärare i Örebroregionen och behovet av forskollärare och lärare.

Effektmål B5: Lärarutbildare samverkar med och drar nytta av universitetets stödfunktioner, andra utbildningar och omgivande samhälle.

3. Metod och genomförande

Utvecklingsarbetet *Utveckling av språktest och språkin introduktion* har framförallt genomförts i ett samarbete mellan företrädare för ämnet svenska/svenska som andraspråk och Utländska lärares vidareutbildning (ULV). Samverkan har också skett med läkarutbildningen, som är intresserad av ett samarbete när det gäller språktest och eventuella språkkurser inom svenska som andraspråk.

Britt-Marie Edenvik, adjunkt i pedagogik, har varit projektledare. Helge Råihä, lektor i svenska och Christina von Post, adjunkt i svenska, har utvecklat en språkdiagnos. Helge Råihä och Christina von Post har också ämneskompetens för ämnet svenska som andraspråk. Utländska lärares vidareutbildning (ULV) har företrätts av Susanne Sundquist, som är samordnare av ULV. Diskussioner har först mellan deltagarna i projektet om en språkin introduktion (30 hp) och hur en sådan skulle vara möjlig vid Örebro universitet. Olika alternativ har framförts som en termins språkin introduktion (30 hp) och fristående kurser inom ämnet svenska som andraspråk.

4. Resultat

Efter diskussioner kring vad ett språktest kan få för innebörd beslutades att en språkdiagnos snarare än ett språktest skulle motsvara behovet av en kartläggning av språkkompetensen inför akademiska studier för studenter med utländsk akademisk examen och utländsk lärarexamen. I första hand har en språkdiagnos tagits fram för att användas i ett pilotprojekt inom Utländska lärareutbildning (ULV) inför ht 2022. Utifrån resultaten av denna språkdiagnos planeras under kursen Utbildningvetenskaplig kärna I (UVK I), ht 2022, ett *språkstöd i form av workshoppar*. I dessa tas akademiskt språk och skrivande upp, muntliga presentationer, juridiskt språk etc. Efter behov ges uttalsträning i mindre grupper.

Ett *studiestöd i form av seminarier* planeras också som ger studenterna möjlighet att samtala och ställa frågor om föreläsningar, seminarier och uppgifter under kursens gång. Det kan handla om begrepp och ord som behöver förtydligas i litteraturen och i föreläsningar, om inläsning av litteratur, hur uppgifter ska genomföras etc. Detta studiestöd bör till största delen vara studentstyrt, dvs. studenternas behov styr uppläggningsen av studiestödet. *Föreläsningsseminarier* bör också ges i anslutning till föreläsningar där föreläsningens innehåll diskuteras, ord och begrepp samtalas om.

Studiestödets uppläggning bör bygga på kursernas uppläggning och ha kontrastiva moment, där studenternas erfarenheter av studier och av läraryrket ges möjlighet att samtala om.

5. Slutsatser och fortsatt arbete

Under arbetet med utvecklingsarbetet *Utveckling av språktest och språkintröduktion* har det framkommit att en språkintröduktion (30 hp) vid Örebro universitet inte skulle vara genomförbar och inte heller uppfylla det syfte som som en sådan kurs är avsedd att ha, utveckling av språkkompetens för akademiska studier och yrkesarbete inom de olika professionerna. Det finns olika anledningar till detta, bl.a. antagning till *Utländska lärares vidareutbildning* (ULV) sker endast till höstterminer och antalet studenter varierar mycket. I samtal med läkarutbildningen framkom att det troligen inte skulle vara möjligt för studenter med utländsk akademisk examen att genomföra en termins studier för en språkintröduktion. Behovet finns dock av ytterligare språkstudier med inriktning mot läkarprofessionen. Utifrån dessa samtal mellan de deltagande i tvecklingsarbetet så framkom förslag om att ta reda på om möjligheten för en språkkurs, motsvarande en språkintröduktion, kan ges som fristående kurs och på kvällstid och som deltidsstudier, vid Örebro universitet. Ett förslag på en sådan fristående språkkurs kommer att tas fram liksom en förfrågan om detta till Örebro universitet.